

Luf 70

Dödsbudskeppet. Dödsfall tillrämmagars genom flaggning på båt sling i städerna år 1885. Dödsmonstret började införas i städerna år 1890. Brutet att sända ut dygobladspidningstror. började år 1885. Närmaste grannar och anhöriga följde till begravningen.

Dödsfallet beklagades med "Jag deltar i sorgen."

Den döde. Den döde lades på ett träbark.

Barnmorskan skulle stuta den dödes ögon.

Närman bekräftades genom att en psalmbark lades under bakan. Ja, en dult. lades övet

ansiktet. den kallades litidult. I många

fall följde den döde sin psalmbark i banden.

Det dröjde ett par tre dagar, innan den döde

flyttades ifrån dödsstället. Tröttningen ägde

rum så snart döden inträff. Barnmorskan

uppförde tröttningen. Tröttningen skedd på

träbark. Den dödes säng bars bort och slägs

söndet.

2
Hvad kirketuden stilledes en bølge med
vatten och is under kisten.

Svepning Om ett par tre det skedd
svepningen. Barnmorskan blädder kisten.
Skodapolarn användes till kistbläddare.
den lades i vackra vektor fästade med knäpp
nålar. oron på den døde i kistan.

Jo, de hade spått lagt under blädder för
sin svepning. Jo, brudgumskjortan
har använts därtill. Jo, det brukades en
särskild kist för döda kvinnor den var
vit.

Om ett par tre det lades kisten i kistan.
Blommor sattes i händerna, blommor lades
på bröstet på den døde. blommor skickas
även in i vektor på bläddare. I många
fall fick den døde sin polshandske i handen.
Ringar och smycken fick den døde med sig.

3
Jo, det förekom att man genom besökning
av kirket stötte på en spikedom.

Min Mor sade om att när hon var mindre
gammal alltså för spikens år sen. hade hon
utslag i huvudet. En bröd invid hennes
huvud var död. Mor fick då följa med Mor-
mor till den döde. Mormor tog den dödes hand
och skre över huvudet på drott och sa:
om hon vilke ha utslaget med sig i graven.

Utslaget gick bort men om det var detta som
hjälpte vet inte Mor. De skulle gå stigande
bäck till och från den döde.

Var det en kvinnlig som var spik skulle hon
gå till en manlig. var det en manlig som
var spik skulle hon gå till en död kvinna
med sitt ont.

När småbarn inte vilke låta bli att väta
hos sig, brukades också när det var någon död

att ha en våt blöja och lägga hos den döde
och säga om han ville taga den med sig i
graven. vet inte heller om detta hjälpte.
De skulle gå till och från den döde.
gällde det en flicka skulle de gå till en död
kari. var det en pojke skulle de gå till en
död kvinna. Detta har hänt i Börtinge
år 1879.

Litvacka Ja, det förekom att man vaka
de efter dödsfall. Det var första natten.
De anhöriga vakade. Där var sända kpis
och det rostat med blomrot. Det har hänt
i Lund år 1922.

Ulfärdsdal. En morbror till mig dog
år 1926 i Börtinge. Eftersom han var an-
skäld hos Grove Beckfries så ordnade Groven
så han fick stå i barnens ^{trädgård} begravningsdär
kläddes med grönt det var i maj månad. När han
skulle begravas så lästes det och hölls det där i trädgården.

Litkrämmare. I många fall användes tvätt
stugan som litkrämmare. Där bleddes brett
med vilt, samt backat grannis på golv.
Salten hängdes för fönstren. Detta uppbörsk
för omringning till åt sen. Fiskarna ställdes
mitt på golvet på ett par backar eller stolar.
Jo, ljus ländes vid fiskarna.

I Gudmundorp var det så att den eller de
som varit behjälplig vid den dödes spötdom
skulle se litet. Anhöriga och vänner
fingo straktning.

Litkrämma föremål ej.

Fiska. Fiskarna såg ut som en lång smal
ladda men bredare i den ena änden, än i den andra
något skubbade uppåt, alltså större nere i
än i botten. De första fiskarna fjärades
sen strötkes finbackad botten på den. Senare
måldes den svart med svartvitt. Fingon de
ration.

Färmbeslag fanns inte. I Gudmundsorp
tillverkade och målade smidaren bristan.
De första fabriksgjorda kom till år 1888.
De knötes i litet snickfär. Hörselspan lades
i bristan. Hörselspan lades i bristan för att
fylla upp. Bilda huvudgärd m.m.
Bristan slöts inte förrän den skulle till
byrtan. Smidaren tillstöt den, han använde
färmspitz.
Litbär Ja, litbär har använts. Litbären
var försedd med fyra ben. Samt med handbög.
(stärk) för fyra man att bära i. Byrtan
ägnade litbären. Att bära liton på bät upp-
höjde för ordning. Och sen. Bristan stäl-
des på bären två man gingo före och två
efter. Samt två på mitten och bura. Där
kläden fanns. De kallades och två (litbänk)
De vara av bemänt timme, ~~med~~ ungefär 16.

ahar kringa, en halv meter breda sand med
grusar i ändarna, de voro vita. De som tillhöt
had dem, ägde dem. de blott utlände till vin-
ner och bekanta.

Litvagn. Man börja köra liten på vagn
till Byrkan år 1882. Liten kördes på vanlig
arbetsvagn eller fjädrvagn. Vagnen pryddes
med granis. De första ritiga litvagnarna
kom i bruk för sextio år sen. Församlingen
anstaffade dem.

Fanns det hästar där dödsfallet inträffat.
Så frige de gå för litvagnen. I annat fall
frige en god vän låta sina hästar gå för
litvagnen. Två hästar, fanns det litra
dana på färger dog de. till användning
härtil. Hästarna hade sorgdäcke.

Litbiler kom i bruk för 25 år sen. allmogare
i staden ägde dem. Förmögare personer använde
litbil.

8
Lillevagn. De första riktiga lillevagnarna kom
i bruk för 60 år sen. 1889. De ägdes av åker-
ägare från städerna. År 1908 anskaffa en
och annan församling lillevagn. Åkerägaren
släppte hästar till lillevagnen. När det var
någon död på landsbygden strötkades bud
till åkerägaren så han kom förande dit.
I den församling som hade anskaffat lillevagn
var det så att om det fanns hästar där döds-
fallet inkräffat togs två av dessa till att
gå för lillevagnen. Fanns inte hästar där
så fingo någon god vän som hade hästar låsa
dem gå för lillevagnen. Det ansågs inte skad-
ligt att använda hästarna till lillevagnen.
Hästarna hade svarta sorghästar.
Det upphörde för omkring femton år sen
att köra med hästar. Bilen kom i bruk
för år 1924. Åkerägare ägde den. Någon äger be-
ningsinföraren den.

Uffärskedel. Ja, uffärskedel hålles alldeles
Skrödlärare eller nämndeman höll det.

I Stredinge församling år 1867 höll prästen
uffärskedel. Vid bättre personers begravning
höll prästen uffärskedel. Uffärskedaten hölls
i sorgshuset där kivet stod. Där det inte
var plats i böningshuset. Klädde det i vagns-
porten eller tvärdörren där ställdes då kisten
Uffärskedaten hölls efter kistans igonspitande
Psalm 579. Jag är en gäst och främling
sjöngs mycket vid dessa tillfällen.

Uffärd. Uffärden stred i procession. De
närmast sörjande gingo strax efter kistan.
Kistan fick bäras ut ur huset den väg som
passa. den fick på somliga ställen bäras ge-
nom köket. Totunden på kistan bars fram.
Därför att den dock skulle föras framåt.
Gods vänner gingo bära kistan ut ur huset.

Begravningsprocession Var det gånge pro-
cession (gingo de närmast sörjande strax
efter bistan sedan övrig släkt goda vänner
och bekanta till sist, de gingo i varje
led. Åkande procession åkte också de
anhöriga närmast efter bistan. Jo. prestares
förekommer. De se ut som en stång med
en trula på övre änden. Så äro de försedda
med en svart flagga. Begravningsintropre-
nören åger dem. Förut hörd de till körvagnen.
Brutet av prestare förekommet vid alla
begravningar. Brutet har förekommit i
20 år. Både prestare och gå före bistan
Äldre vänner till den döde, ansedda församling-
bor. eller gammal utses till prestare och
Primo och barn deltaga i begravningsprocessionen
de ginga förda av män. De åtfölja med till
graven. De närmast sörjande sodo närmast
(Graven.

Det gjordes inte uppehåll på vägen till kyrkan
var det lång väg från andra bårare och orlöst
de som boro. Kistan fick inte sättas ned på
marken. Komma ^{när till} kyrkogården gjordes uppe-
håll för att invänta ringningen.

Intröm till kyrkan. Kistan sattes
ned på pallar utanför kyrkogården.

Ja, båraren bruka måla bårstapet och gick
före processionen springande till graven.

~~Hörsel~~ ^{fick} prästen Åredid båraren.

Det brukades vid alla begravningar. Det
erlades ingen särskild avgift till båraren
för framspinning. Bruket med framsping-
ning upphörde för 75 år sen (år 1884)

Jordfästning. Jordfästning ägde rum vilken
vackradag som helst. För fattiga personer var
det mest om söndagarna. Jordfästning om
söndagarna skedd i anslutning till högmässa
Guds tjänsten.

Löland före, ibland efter gudstjänsten.
Man börja fördästa inne i kyrkan år 1884.
Det var mera bättre personer som fördästes
inne i kyrkan. Men vid ful väderleke fingo
även de onödiga komma i kyrkan. Jo, altar-
händ förekom i samband med fördästing.
För bättre personer. Det var inte förordat
med angifse att fördästas inne i kyrkan.
För bättre personer pyddes kyrkan med
salpiss som brunn. Inte grönt lades
på altaret. Prästen höll litpredikan från
altaret. Litpredikan hölls före mullpå-
kastningen. Litpredikan hölls för alla.
Jo, prästerna höll fördästande begravnings-
eller griftotal. Det hölls för alla.
För bättre personer hölls vännel sal i kyrkan
vid fördästing. Det sked efter mullpåkast-
ningen. Brudet upptom för 60 år sen
år 1889.

att anhänga och värmt börja bälla sal.
Skimra förekommet sal ute vid gravon.
även psalmsång. Det är inte bekräftat att
några efter prästen brastade mull på biskop
i gravon. Brutet att sörjande efter förd-
fästningen brastade ner en blomsterbrutet i
gravon började för 75 år sen. (år 1845.)

Prästen stod eller står inte i kyrkan under
högmässan. De sörjande tog plats längst
framme i kyrkan vid gudstjänsten begravn-
ingsdagen. De sörjande reste sig till en
menigheten under gudstjänsten (vid psalläsning
m.m.) Det förekommer än att de sörjande
sitter längst fram i kyrkan vid begravn-
ingsdagen. Spelarinnings stodde på
förmiddagen på somliga platser mellan kl.
10-11 på somliga mellan 11-12. Så är det
än. Var där dräng på det ställe dödsfall

indräpplad brudack kan utföra ringningen.
Liamat fick någon god vän eller de anförda
fingo ringa. Var det en man som var död
ringde man med densdora belectan. Var det en
kvinna eller ett barn ringdes med den lilla
belectan. För äldre personer ringdes det längre
tid, för yngre något kortare, för barn ännu
kortare. Helt många belectslag är inte bekant.
Det är inte bekant om det lätstes böner då
belectorna ringde vid själaringning, men
kvarlarna blottade sina bröst. Äldre kvin-
nor. Snäppte sina kinder för bröstet och sade
"I Jesu Namn." eller vissa något de sagande
"Hörsä" "I Jesu Namn" när de hörde belectorna
ringde vid själaringning.

Begravningsringning. Begravningsringning
företom vid alla förfästningar. Var det döring
där dödsfallet indräpplad utförde han ringningen.

Släktting
Amars fingo någon god vän eller ~~antörig~~ inga
Särskild avgift för att få nämnda ~~högskola~~
är inte brant men drängen fick betalt för
att han ringde. Man ringet omedelbart efter
jordsättningen. Det brukas för alla.

Aterfärd. Likföljet tog samma väg hem.
Man bröde fört hem. Processionen
var i samma ordning på återfärden som
färden till kyrkan, utom det, att om det
var litvagn så bröde den hem innan be-
gravningen var slut.

Begravningskalas. Jo, begravnings-
kalas förekom i äldre tid. På mindre
begravningar bjöds middag, det var efter
begravningen. På större bjöds det mat på
de före och efter begravningen. Mannen
i huset var värd. Amars fimm, eller som
beroende på vem som var död. De antöriga

Gröna bröt
och isgräpsgröd var
ett vanligt begravnings

Gröds. Närmaste släktingar. Närmaste
grannar. På större begravningar Gröds
prästen också. Fanns det underhållande
på gårdar Gröds de också. Kalasen hölls
i Sörgården. Golvet i köket var prytt
med bakat grannar. Gröna brödar var
lagda att pryda i rummet. Någon dräk-
tning vid fattigbegravning förekom ej.
Ombuljong och strätt med pepparrot hörde
till vid begravningskalas. Gästerna bodde
färdig med sig. Det var bakat. ägg, smör
infölle, gräddor, bors o brödtingar. Särta.
Detta upphörde år 1913. För prästen med
läste han till maten. i annat fall läste var
och en dygd för sig. De yngre uppsattn prästen
dog upp den. På mindre begravningar var det
skut vid midnatt. Men vid större höll de
på till vid tre tiden. Det är mindre vanligt.

med begravningsbrädes m. Därför att
det är mindre plats m. Minnet hålles
de på restaurangen, och pensionat. Anled-
ningen här till är den, att folket minnet
har mindre lokaler, och mindre plats. Man
inte ha så många personer hemma. För det
har förekommit bråkspel vid begravning.

Eftergifter förekom. på större begrav-
ningar höll de på i två till tre dagar.

Anhöriga. anställda & såsom drängar och
pigor. om det fanns släktare. de som varit
behjälpliga under sjukdomstiden och vid
södsjället följdes med till eftergifter.